

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

**Hodnotenie a interpretácia výsledkov testu externej časti
maturitnej skúšky v šk. roku 2007/2008**

anglický jazyk úroveň A, B a C

doc. PhDr. Jana Bérešová PhD. (úroveň A a B)

PaedDr. Danica Gondová (úroveň C)

Bratislava 2008

Obsah

	Úvod	3
1	Úroveň A	4
1.1	Charakteristika testu AJA08	4
1.2	Interpretácia výsledkov testu AJA08	4
1.2.1	Časť testu <i>Počúvanie s porozumením</i>	4
1.2.2	Časť testu <i>Gramatika a lexika</i>	5
1.2.3	Časť testu <i>Čítanie s porozumením</i>	5
1.3	Úspešnosť v teste AJA08	6
1.4	Rozbor položiek	7
2	Úroveň B	10
2.1	Charakteristika testu AJB08	10
2.2	Interpretácia výsledkov testu AJB08	11
2.2.1	Časť testu <i>Počúvanie s porozumením</i>	11
2.2.2	Časť testu <i>Gramatika a lexika</i>	11
2.2.3	Časť testu <i>Čítanie s porozumením</i>	12
2.3	Úspešnosť v teste AJB08	13
3	Úroveň C	15
3.1	Charakteristika testu AJC08	15
3.2	Úspešnosť v teste AJC08	16
3.3	Interpretácia výsledkov testu AJC08	18
3.3.1	Časť testu <i>Počúvanie s porozumením</i>	18
3.3.2	Časť testu <i>Gramatika a slovná zásoba v kontexte</i>	25
3.3.3	Časť testu <i>Čítanie s porozumením</i>	29
	Záver	34
	Použitá literatúra	35

Úvod

V školskom roku 2007/2008 bola externá časť maturitnej skúšky z anglického jazyka administrovaná na troch úrovniach a jej cieľom bolo priniesť porovnateľné a objektívne hodnotenie vedomostí a zručností žiakov z celého Slovenska. Externá časť maturitnej skúšky bola realizovaná na úrovniach A, B a C.

Test každej úrovne sa skladal z troch častí: **Počúvanie s porozumením, Gramatika a lexika a Čítanie s porozumením**, ktoré testovali jazykové vedomosti a receptívne a interaktívne komunikatívne zručnosti žiakov.

Výsledky každej úrovne testu sú prezentované prostredníctvom základných štatistických charakteristík testu, distribúcie úspešnosti žiakov, pričom výsledky sú spracované podľa vybaných triediacich znakov.

Bližšie charakteristiky testov, ich interpretácia a položková analýza tvoria súčasť každej úrovne.

1 Úroveň A

1.1 Charakteristika testu AJA08

Tohtoročný maturitný test pre úroveň A bol vytvorený na základe požiadaviek pre danú úroveň, ako i na základe špecifikácií. Daný test obsahoval 53 uzavretých položiek a 27 otvorených položiek. V predchádzajúcich rokoch bol počet otvorených položiek vyšší o sedem položiek. Jedným z dôvodov pre zníženie počtu otvorených položiek bola i snaha zvýšiť reliabilitu testu. Sedem otvorených položiek v rámci počúvania z predchádzajúcich rokov znižuje reliabilitu testu práve preto, že dané položky sú opravované na školách, a nejednotnosť opráv sa môže prejavovať až v rozpätí siedmich bodov.

Test sa skladal z troch úloh pre časť počúvanie s porozumením o počte 20 položiek (všetky zatvorené), čas na riešenie bol 30 minút. Časť, v ktorej sa testovalo ovládanie gramatiky a slovnej zásoby obsahovala tri úlohy o počte 40 položiek (20 zatvorených, 20 otvorených), odporúčaný čas na riešenie bol 45 minút. Časť čítanie s porozumením sa skladala z troch úloh o počte 20 položiek (13 zatvorených a 7 otvorených). Na základe cieľových požiadaviek pre úroveň A (www.statpedu.sk) boli texty z oblasti *Rodina, Zamestnanie, Krajina, ktorej jazyk sa učím, Človek a spoločnosť, Umenie a Komunikácia a jej formy*. Študenti počas riešenia testu nesmeli používať slovník.

1.2 Interpretácia výsledkov testu AJA08

1.2.1 Časť testu *Počúvanie s porozumením*

Časť *Počúvanie s porozumením* trvala približne 30 minút. Táto doba zahŕňa všetky prednahraté medzery a pauzy na CD, aby mali žiaci dostatok času na prečítanie si zadania a jednotlivých položiek. Každý text bol nahratý dvakrát. *Počúvanie s porozumením* sa skladalo z troch samostatných zadaní. Použité nahrávky boli monologického i dialogického charakteru. Pri nahrávaní sa použil autentický materiál a počas nahrávania sa uplatňovalo pravidlo uchovania autenticity originálu. Úroveň A sa odlišuje od úrovne B komplexnosťou a hutnosťou jazyka, využívaním rôznym prízvukov, povahou úloh z reálneho života, štýlom a hlasmi hovoriacich a rýchlosťou prehovoru. Operácie, ktoré bolo potrebné vykonať, boli nasledovné: lokalizácia a porozumenie špecifických informácií, celkové porozumenie textu, vyabstrahovanie relevantných bodov na zosumarizovanie vypočutého textu, špecifickej informácie alebo podstatnej myšlienky. Schopnosť žiakov získať informácie z hovorového

prejavu bola testovaná na úlohe s viacnásobnou voľbou odpovede (01 – 07), dichotomickej úlohe (08 – 13) a úlohe zameranej na priradovanie (14 – 20).

1.2.2 Časť testu *Gramatika a lexika*

Testovanie praktického ovládania gramatiky a slovnej zásoby sa skladalo z troch samostatných úloh, ktoré vyžadovali od žiakov prácu s autentickým materiálom, väčšinou išlo o články z časopisov a rôznych publikácií. Testované položky mali poskytnúť informácie o schopnostiach žiakov používať gramatické štruktúry, o variabilnosti ich slovnej zásoby, praktickom používaní gramatických slovesných časov a tvarov a schopnosti tvoriť nové slová. Úloha s viacnásobnou voľbou odpovede obsahovala 20 položiek, úloha zameraná na tvorbu slov 10 položiek a úloha zameraná na tvorbu slovesných časov a tvarov slovies 10 položiek. Pri zostavovaní úloh sa očakávalo, že žiaci budú mať dostatok priestoru na rôznych gramatických javoch a na rôznorodej slovnej zásobe preukázať svoju schopnosť aktívne i pasívne používať dané gramatické javy a slovnú zásobu v rôznych kontextoch na témy: *Človek a spoločnosť, Umenie a Krajina, ktorej jazyk sa učím*.

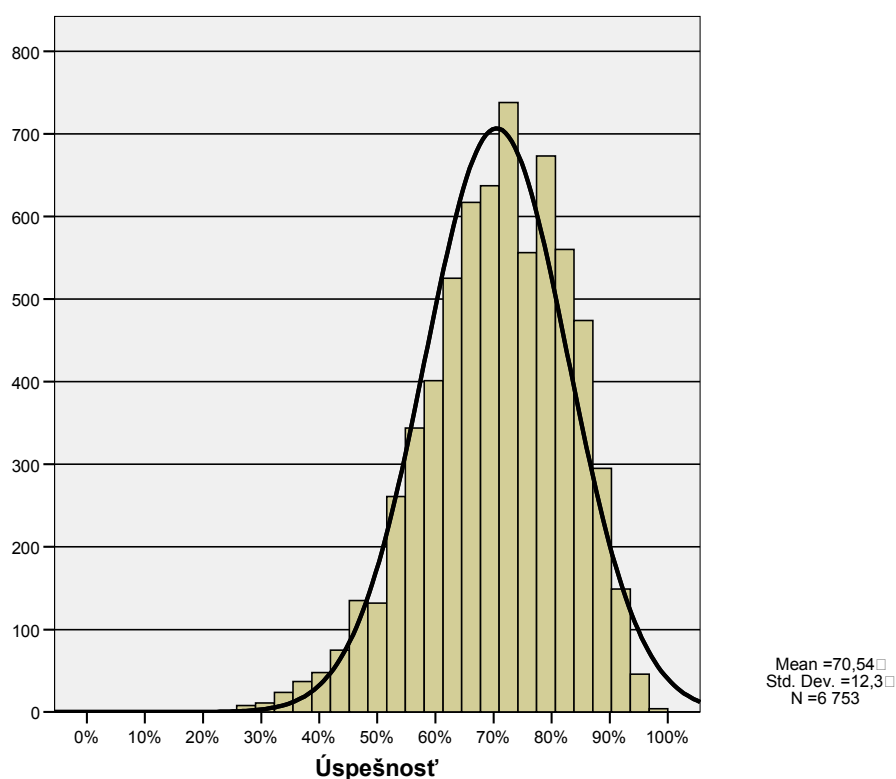
1.2.3 Časť testu *Čítanie s porozumením*

Čítanie s porozumením sa skladalo z 20 položiek, ktoré boli rozložené do troch samostatných úloh zostavených tak, aby žiaci na základe účelného čítania autentického materiálu, prevažne článkov z časopisov, propagačných materiálov preukázali schopnosť lokalizovať špecifické informácie v texte a porozumieť im, porozumieť textu ako celku a rozhodnúť sa, či poskytované informácie sú relevantné pre potreby splnenia zadania. Položky 61 – 67 boli zamerané na priradenie chýbajúcich viet na vynechané miesta v texte, položky 68 – 73 boli zamerané na potvrdenie alebo vyvrátenie tvrdenia s poskytnutím dôkazu a položky 74 – 80 na doplnenie chýbajúcich slov v sumarizujúcich vetách. Pri zostavovaní položiek sa vychádzalo z predpokladu, že žiaci preukážu, čo sú schopní urobiť, pokiaľ ide o komplexnosť informácie a schopnosť ju extrahovať, rozsah vyňatých myšlienok potrebných na splnenie úlohy a na schopnosť flexibilne meniť štýl čítania na základe zadania.

V časti písanie bolo zadanie slohovej práce s úvahovými prvkami (essay), na vypracovanie ktorého mali žiaci 45 minút. Slohové práce sa opravovali priamo na školách dvoma hodnotiteľmi. V prípade nezrovnalostí bolo finálne rozhodnutie v pôsobnosti predsedu maturitnej komisie.

1.3 Úspešnosť v teste AJA08

Na základe štatistickej analýzy môžeme skonštatovať, že test pre úroveň A bol nie najťažší, pretože ho žiaci zvládli na 70,5 percentnú úspešnosť. Časti *Počúvanie s porozumením* a *Čítanie s porozumením* zvládli žiaci približne rovnako úspešne: 78,4 percent pre počúvanie a 78,7 percent pre čítanie. Najnižšiu úspešnosť dosiahli v časti *Gramatika a slovná zásoba*, ktorú síce zvládli na 54,6 percent, avšak hlbšia analýza potvrdila, že po vyčistení testu od položiek, ktoré boli príliš ťažké alebo príliš ľahké, zvládnutie praktického používania gramatiky a slovnej zásoby koreluje s celkovým zvládnutím testu po očistení. Výsledný histogram potvrdzuje mierne nižšiu náročnosť testu pre danú meranú populáciu pre malú vychýlenosť rozloženia úspešnosti doprava.



Graf 1 Výsledný histogram úspešnosti

Na základe spoľahlivosti merania (Cronbachovo alfa - 0,88) môžeme urobiť rozbor jednotlivých položiek. Najvyššiu spoľahlivosť má časť *Gramatika a slovná zásoba* – 0,830, ostatné dve časti majú nižšiu spoľahlivosť merania.

Na základe subjektívnych pocitov testovaných žiakov a ich pedagógov týkajúcich sa prílišnej náročnosti testu môžeme skonštatovať, že opak je pravdou. Najvyššiu priemernú úspešnosť

zaznamenali žiaci gymnázií – 71,6 percent, ale i žiaci ostatných stredných odborných škôl zvládli test veľmi dobre – na 63,2 percent. Do testovania sa zapojilo iba 16 žiakov z deviatich stredných odborných učilíšť s priemernou úspešnosťou - 53,8 percent. Najväčší rozdiel vo výkonoch žiakov z rôznych typov škôl bol zaznamenaný v časti *Gramatika a slovná zásoba*, gymnazisti túto časť testu zvládli na viac ako 55 percentnú úspešnosť v porovnaní s inými školami, ktorých výkon bol nad hranicou 45 percent. Na základe porovnania úspešnosti podľa krajov môžeme skonštatovať, že študenti z Bratislavského (72/1%) a Žilinského (72,0%) kraja zvládli test najlepšie.

1.4 Rozbor položiek

Pri zostavovaní testu autori vychádzali z požiadaviek na daný test a jednotlivé položky boli pripravované podľa *Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov pre anglický jazyk – úroveň A*.

Časť *Počúvanie s porozumením* sa líšila od predchádzajúcich rokov v položkách 14 – 20. Na základe skúseností z predchádzajúcich rokov, kedy boli zaznamenané markantné rozdiely v hodnotení úspešnosti alebo neúspešnosti úlohy s otvorenou odpoveďou, tímy tvorcov maturitných testov pre cudzie jazyky volili variant úlohy s uzavretou odpoveďou. Nový typ úlohy pozostával z prejavov štyroch hovoriacich a položky boli zostavené tak, aby sumarizovali istú informáciu, ktorú je potrebné priradiť jednému z hovoriacich. Z daných položiek sa iba jedna ocitla ako kritická (č. 16), pretože nerozlišovala výkony výborných a slabých žiakov a bola veľmi ľahká. Tretej úlohe v časti *Počúvanie s porozumením* sa venujeme podrobnejšie preto, lebo všeobecná odozva zo strany študentov i pedagógov bola taká, že táto úloha bola veľmi ľahká. V časti *Počúvanie s porozumením* boli položky z iných úloh tejto časti testu (1, 13, 10, 9, 12, 8) s hodnotami pod 20, čiže boli veľmi ľahké pre meranú populáciu.

Najviac kritizovanou časťou testu pre úroveň A bola časť praktické používanie gramatiky a slovnej zásoby. I napriek skúsenostiam z predchádzajúcich rokov, že táto časť testu je najmenej úspešná, pretože vyžaduje od študentov v autentických textoch uplatňovať praktickú a funkčnú stránku osvojenej gramatiky a slovnej zásoby, výroky študentov i pedagógov po teste boli plné emócií. Štatistická analýza opäť potvrdila, že subjektívne hodnotenie priamo po testovaní nezodpovedá výkonom študentov, ktorí sa na daný test pripravovali. Jednou z príčin sklamaní bola i skutočnosť, že pri nácviku na externú maturitnú skúšku používali v mnohých triedach test z minulého roku, ktorý bol tvorený pre inú populáciu a zabúdalo sa, že kritériom pre danú úroveň sú cieľové požiadavky. Ak sa na maturitnej skúške úrovne A zverejňuje informácia, že zodpovedá úrovni B2 Spoločného

európskeho referenčného rámca (2006), potom sa pri príprave na maturitnú skúšku musia učitelia i študenti opierať aj o materiály vypracované pre Prvý cambridgeský certifikát.

Najviac kritizovanými boli položky 21 a 22, ktoré testovali slovnú zásobu. Obe položky preukázali rozlišovaciu schopnosť a rozlíšili vynikajúcich žiakov do priemerných. Prekvapením je, že obava z nezvládnutia daných položiek sa týkala napr. slov: *punctually*, *incidentally*, *virtually* a *intentionally*, ktoré sú medzinárodného charakteru a ich význam je odvoditeľný nielen z iného jazyka a i z používania týchto medzinárodných slov v našom materinskom jazyku. Z metodického hľadiska je naozaj potrebné na hodinách nacvičovať odhad slov, pretože tento spôsob nácviku naučí žiaka nielen uplatňovať vedomosti a zručnosti získané na iných hodinách, ale umožní mu získať schopnosť zovšeobecňovať, analyzovať, porovnávať.

Prekvapujúco nerozlišovala položka 36, pretože slová *consciousness* (vedomie), *conscience* (svedomie), *consent* (súhlas, zvolenie) a *consensus* (zhoda, spoločný postoj/názor) sú odlišné, a daný kontext v texte bol jednoznačný. Položková analýza však preukázala nízku hodnotu medzipoložkovej korelácie, a preto bola položka prebodovaná. Pri testovaní časov je opäť prekvapujúcou skutočnosť, že pasívne väzby ešte stále spôsobujú i pokročilým žiakom isté problémy.

Položka 58 (*strike*), ktorá bola jasne z kontextu v trpnom rode, pretože za ňou nasledovala menná konštrukcia *by*, bola zvládnutá iba lepšími žiakmi (správna odpoveď - *I was struck*).

Často diskutovanou položkou zo strany učiteľov bola položka 52, ktorú mnohí navrhovali použiť aj v trpnom rode. Význam slovesa *relocate* je v činnom tvare (všetky slovníky uvádzajú daný tvar v činnom rode), a i kontext určuje činný rod vo význame presťahovať sa/zmeniť pôsobisko.

Ďalšia položka 56 bola zo strany učiteľov nesprávne interpretovaná, ako časový posun na základe predchádzajúcej frázy *I was eager to visit*, o ktorej s určitosťou vieme povedať, že nepatrí do kategórie slovík pre *reporting*, ako sú slovesá *announce*, *answer*, *explain*, *mention*, *promise*, *reply*, *say*, *suggest*, *tell*, *warn*. Neurčenie času, kedy boli viktoriánske domy vyhlásené za štátnu a národnú pamiatku, je peknou ukážkou používania predprítomného času, pretože dané domy sú i v súčasnej dobe štátnou a národnou pamiatkou (dej otvorený do prítomnosti).

Čítanie s porozumením, najmä priradovanie vyvoláva po teste obavy študentov i pedagógov, či to zvládli správne. Je pravda, že jednou z nevýhod môže byť i skutočnosť, že treba veľmi podrobne čítať, aby nesprávnym určením jednej položky nebolo ovplyvnené zvládnutie ostatných. Je potrebné daný text čítať tak, aby sa vylučovala možnosť použitia jednej vety

pre viaceré miesta. Na základe skutočnosti, že položky pôsobili na žiakov ako mätúce (61, 62, 67) boli všetkým žiakom uznané, pretože ich rozlišovacia schopnosť sa neprejavila a hodnota Point Biserialu bola kladná.

Veľmi nízku rozlišovaciu schopnosť mala položka 68 s textom *The media help to make the public get more interested in green issues*. Jej vysoká úspešnosť je však ospravedlniteľná i skutočnosťou, že to bola prvá položka v novej úlohe.

Veľmi rozporuplné názory sa týkali zadania písomnej formy internej časti. Slohová práca s úvahovými prvkami na tému *The pros and cons of traditional and modern forms of the arts* dávala žiakom širokú škálu vyjadriť svoj názor na film a divadlo, uprednostňovanie umenia v domácom prostredí alebo mimo neho, ako i úlohu modernej technológie v umení. Niektorí pedagógovia a študenti si cenili, že téma bola nielen presne podľa cieľových požiadaviek, ale i to, že umenie ako také je tematikou často diskutovanou v časopisoch a médiách, preto zaujať postoj k danej téme nevyžadoval žiadnu špecifickú prípravu. Iní podľahli stresu, ale prvotné obavy sa neskôr ukázali ako neopodstatnené.

2 Úroveň B

2.1 Charakteristika testu AJB08

Externá časť maturitnej skúšky z cudzích jazykov pre úroveň B bola po prvýkrát od jej pilotovania zmenená. V predchádzajúcich rokoch sa skladala rovnako ako maturitná skúška pre úroveň A z 80 položiek. Pre školský rok 2007/2008 bola upravená na 60-položkový test. Na základe pripomienok učiteľov sa znížil počet položiek pre časť *Gramatika a slovná zásoba*. Učitelia sa často vyjadrovali, že externá maturitná skúška je viac zameraná na testovanie gramatických javov a slovnej zásoby, pretože táto časť testu obsahovala až 40 položiek a ostatné dve časti (počúvanie a čítanie s porozumením) iba 20 položiek. Objektívne však musíme skonštatovať, že váha významu, a tým aj percentuálna úspešnosť každej časti, bola rovnaká. Z hľadiska testovania je výhodnejšie, ak test pozostáva z vyššieho počtu rôznorodých položiek (najmä pokiaľ ide o testovanie gramatiky a slovnej zásoby), pretože žiak v rámci variabilnosti gramatických javov a rôznorodosti slovnej zásoby, vždy dokáže niečo vyriešiť. Ak je počet položiek nízky a obmedzuje testovať viaceré javy, môže sa stať, že žiak, ktorý sa pripravoval na test z gramatiky a zameral sa iba na nejakú oblasť, získa nižšie skóre práve preto, že počet položiek mu neumožňuje predviesť to, čo ovláda. Viacpoložkový test s variabilitou položiek dokáže poskytnúť ucelenejší obraz o zvládnutí učiva.

Tohtoročný maturitný test z cudzích jazykov pre úroveň B sa skladal zo 43 položiek so zatvorenou odpoveďou a 17 položiek s otvorenou odpoveďou. Znížením počtu položiek v časti *Gramatika a slovná zásoba* z pôvodného počtu 40 na 20 sa znížil i čas testovania tejto časti z pôvodných 45 minút na 25 minút, čiže celková dĺžka testovania bola 100 minút. Zníženie počtu položiek sa dosiahlo tak, že v prvej úlohe – úlohe s viacnásobnou voľbou odpovede – zostalo z pôvodných 20 položiek iba 10 a úloha z predchádzajúcich rokov zameraná na otestovanie ovládania slovesných tvarov a časov bola vynechaná.

Položky boli testované v kontexte s tematickými okruhmi: *Bývanie, Zamestnanie, Krajina, ktorej jazyk sa učím, Starostlivosť o zdravie, Umenie, Slovensko – moja vlasť, Človek a spoločnosť*.

2.2 Interpretácia výsledkov testu AJB08

2.2.1 Časť testu *Počúvanie s porozumením*

Časť *Počúvanie s porozumením* zvládli žiaci na 62,2 percentnú úspešnosť. Je potrebné zdôrazniť, že i v tejto časti testu ako v teste pre úroveň A bola tretia úloha z pôvodnej úlohy s otvorenou odpoveďou nahradená úlohou so zatvorenou odpoveďou pre zjednotenie hodnotenia výkonu žiakov. Nový typ úlohy nerobil žiakom žiadne problémy a dokonca dve položky (15 a 16) z tejto časti testu boli zvládnuté viac ako na 80 %.

2.2.2 Časť testu *Gramatika a lexika*

V časti zameranej na testovanie praktického používania gramatiky a slovnej zásoby boli tri veľmi ľahké položky a dve veľmi ťažké položky.

Položka 36 bola zameraná na tvorbu slova *original* zo základu *ORIGIN*, položka 31 na vytvorenie slova *building/buildings* zo základu *BUILD* a žiaci preukázali, že už im nerobí problémy ani rozlišovanie vzťažných zámen (položka 28).

Položka 23 s distraktormi A *any*, B *some*, C *no*, D *the* mala upravené bodovanie pre problémy s distraktorom C. Žiaci boli zmätení, ale kontext bol jednoznačný pre správnu odpoveď B. Spojka *However* na začiatku vety s testovanou položkou 23 jasne negovala predchádzajúcu informáciu o tom, že ešte sa presne nezistilo, ako sa učíme a nasledujúca veta je tiež v súlade s riešenou položkou pozitívna, pretože konštatuje to, čo už vedci vynašli.

Položka 27 nesprávne rozlišovala dobrých a slabých žiakov, čo znamená, že daná položka mala zápornú medzipoložkovú koreláciu a bola upravená bodovo. Bolo potrebné na základe distraktorov A *look*, B *had looked*, C *will look* a D *looked* doplniť správny tvar do vety *Short-term memory is what we use to remember a telephone number long enough to call someone after we -27- it up*. Problémy spôsobovalo niekoľko faktorov. Po časovej spojke musíme v angličtine pre vyjadrenie budúcnosti použiť prítomný čas, čiže správne riešenie je A. Mnohí žiaci si vetu preložili tak, že namiesto potom, ako ho vyhľadáme, uplatňovali preklad – potom, ako sme ho vyhľadali, a preto si volili D, prípadne B. Zabudli, že ich preklad by si v angličtine vyžadoval predprítomný čas – *have looked* (po časovej spojke používame predprítomný čas namiesto predbudúceho), a preto tento nebol zaradený ako distraktor. Všetky ostatné distraktory B, C a D nemohli byť správnu odpoveďou.

Podľa štatistického hodnotenia bola extrémne obťažnou položka 38 s nízkou medzipoložkovou koreláciou. Položka preverovala vytvorenie slova *amusement* od slova *AMUSE* pred podstatným menom *park*. Problematické je to, že žiaci automaticky pred podstatné meno tvorili prídavné meno vytvorené pomocou prídastia prítomného činného, prípadne trpného a zabudli, že podstatné meno pred iným podstatným menom ho bližšie určuje, čiže sa stáva jeho prívlastkom a podstatné meno funguje ako prídavné meno. Ďalším javom, ktorý si možno všimnúť v danej položke, je to, že žiaci majú stále problémy s ustálenými slovnými spojeniami. Je pravda, že táto časť ovládania anglického jazyka je náročná, ale pre uplatnenie sa v praxi veľmi potrebná. V odbornej terminológii by jej podceňovanie mohlo spôsobiť vážne nedorozumenie.

2.2.3 Časť testu Čítanie s porozumením

V časti *Čítanie s porozumením* sa neobjavili žiadne závažné nedostatky. Učitelia diskutovali o prvej úlohe zameranej na priradovanie viet do textu (41–47). Tento typ nie je častým typom cvičenia pri nácviku čítania, častejšie sa objavuje v učebniciach zameraných na nácvik testovacej techniky. Učitelia radi polemizujú o viacerých variantoch. Tento jav registrujeme i pri medzinárodných certifikačných testoch. Daný typ si vyžaduje veľkú sústredenosť a skutočné porozumenie textu.

Väčšinu testu riešili takmer všetci žiaci. V časti *Čítanie s porozumením* sa vyššia neriešenosť objavila iba v položke 59, ale pre jej veľmi dobré ostatné charakteristiky bola táto položka v poriadku. *The magazine – 59 – will give a hand to the candidate of this reality show* mala správnu odpoveď *salespeople* uvedenú v prvej vete posledného odseku textu. Je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že mnohé položky veľmi dobre diferencovali žiakov a mali aj vysokú percentuálnu hodnotu citlivosti.

Téma písomnej formy internej časti maturitnej skúšky pozostávala z listu priateľovi, ktorý prichádza na Slovensko a je potrebné naplánovať jeho pobyt. Na danú tému neboli negatívne reakcie ani zo strany pedagógov, ani zo strany žiakov. Téma bola všeobecná a nerobila žiakom problémy.

Na záver možno iba skonštatovať, že úroveň zvládania testovacích techník používaných v externej maturitnej skúške z anglického jazyka pre úrovne A aj B žiakmi je dobrá i vďaka pripravenosti učiteľov na tento druh hodnotenia výkonov žiakov stredných škôl. Počet reakcií s neopodstatnenými komentármi klesá, ale i tak je potrebné pokračovať vo vzdelávaní učiteľov, aby reakcie bezprostredne po teste zvládali profesionálne a nevkladali žiakom do úst výroky, ktoré sú subjektívneho charakteru. Je potrebné naučiť sa reagovať na test, položky a zadania úlohy profesionálne. Profesionálne výroky je potrebné podporiť

štatistickými analýzami, psychometrickými štatistikami testu, ktoré nám do istej miery pomáhajú vysvetliť procesy, ktoré počas testovania prebiehajú.

2.3 Úspešnosť v teste AJB08

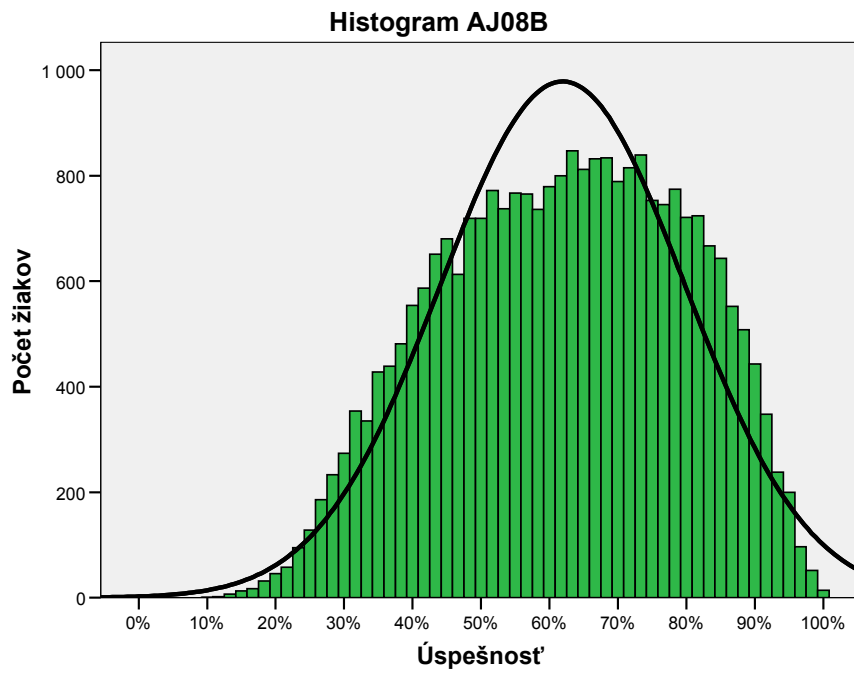
Celkový počet testovaných žiakov 26 255 riešilo externú maturitnú skúšku na 61,9 percentnú úspešnosť. Rozdiel v úspešnosti žiakov z gymnázií (71,947) v porovnaní so žiakmi zo stredných odborných škôl (57,455) bol výraznejšie vyšší ako v externej maturitnej skúške z anglického jazyka pre úroveň A. Rozdiel v úspešnosti medzi žiakmi SOŠ a stredných odborných učilíšť (52,223) nebol markantný. Táto skutočnosť je povzbudivá, pretože externá maturitná skúška z anglického jazyka pre úroveň C bola určená iba pre tých žiakov stredných odborných učilíšť, ktorí nedosahovali dostatočný počet hodín výučby anglického jazyka. Pri porovnávaní rozdielu úspešnosti v jednotlivých častiach testu podľa typov škôl je potrebné podotknúť, že kým na gymnáziách žiaci najlepšie uspeli v časti *Čítanie s porozumením*, tak túto časť na iných typoch škôl zvládli študenti najhoršie. Na iných typoch škôl bola najlepšie zvládnutá časť *Gramatika a slovná zásoba*, čo možno signalizuje, na čo sa sústreďuje výučba na týchto typoch škôl, na úkor počúvania a čítania s porozumením. Žiaci Trnavského (63,269), Žilinského (62,864) a Trenčianskeho (62,732) kraja boli v danom teste najúspešnejší.

Na základe výsledných psychometrických charakteristík testu môžeme skonštatovať, že reliabilita testu, čiže spoľahlivosť testovania je vysoká – 0,912. V danom teste sa podarilo 14 žiakom získať maximálne skóre v každej časti testu ako i v teste samotnom. V porovnaní s testom pre úroveň A je potrebné zdôrazniť, že maximálne skóre nezískal žiaden žiak v časti Gramatika a slovná zásoba, z čoho vyplýva, že maximálne skóre nikto nedosiahol ani v celkovom teste. Najvyššiu úspešnosť 97,5 % sa podarilo získať 4 žiakom. V oboch testoch bolo testovaných menej chlapcov ako dievčat, avšak chlapci boli úspešnejší ako dievčatá.

Tab. 1 Porovnanie úspešnosti chlapcov a dievčat v teste A a B

	Počet chlapcov	Úspešnosť chlapcov (%)	Počet dievčat	Úspešnosť dievčat (%)
Test A	2 806	72,3	3 947	69,3
Test B	11 894	63,389	14 361	60,712

Na základe histogramu s odchyľkou doprava môžeme skonštatovať, že test nebol náročný pre meranú populáciu.



Graf 2 Výsledný histogram úspešnosti

3 Úroveň C

3.1 Charakteristika testu AJC08

Úroveň C bola určená hlavne žiakom stredných odborných učilíšť, ktorí dosahujú z jazyka úroveň A2 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca.

Na vypracovanie testu mali žiaci 100 minút. Test pozostával z troch častí: *Počúvanie s porozumením* (30 minút), *Gramatika a slovná zásoba v kontexte* (25 minút) a *Čítanie s porozumením* (45 minút).

Na úrovni C (test 9871) sa testovania z anglického jazyka zúčastnilo 5 920 žiakov z 229 škôl. Z celkového počtu žiakov bolo 3928 chlapcov a 1992 dievčat. Najviac žiakov (41,6 %) bolo zo stredných odborných učilíšť, najmenej (7 %) zo stredných odborných škôl. Žiaci gymnázií sa testu C nezúčastnili vôbec.

Tab. 2 Počet škôl a žiakov podľa typu školy (Juščáková, 2008)

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Typ školy	GYM	.	,0%	.	,0%
	SOŠ	7	3,1%	64	1,1%
	ZSŠ	86	37,6%	1951	33,0%
	SOU	136	59,4%	3905	66,0%
	Spolu	229	100,0%	5920	100,0%

Počet škôl a žiakov podľa zriaďovateľa bol nasledovný:

Tab. 3 Počet škôl a žiakov podľa zriaďovateľa (Juščáková, 2008)

		Školy		Žiaci	
		počet	%	počet	%
Zriaďovateľ	Štátne školy	203	88,6%	5480	92,6%
	Súkromné školy	20	8,7%	341	5,8%
	Cirkevné školy	6	2,6%	99	1,7%
	Spolu	229	100,0%	5920	100,0%

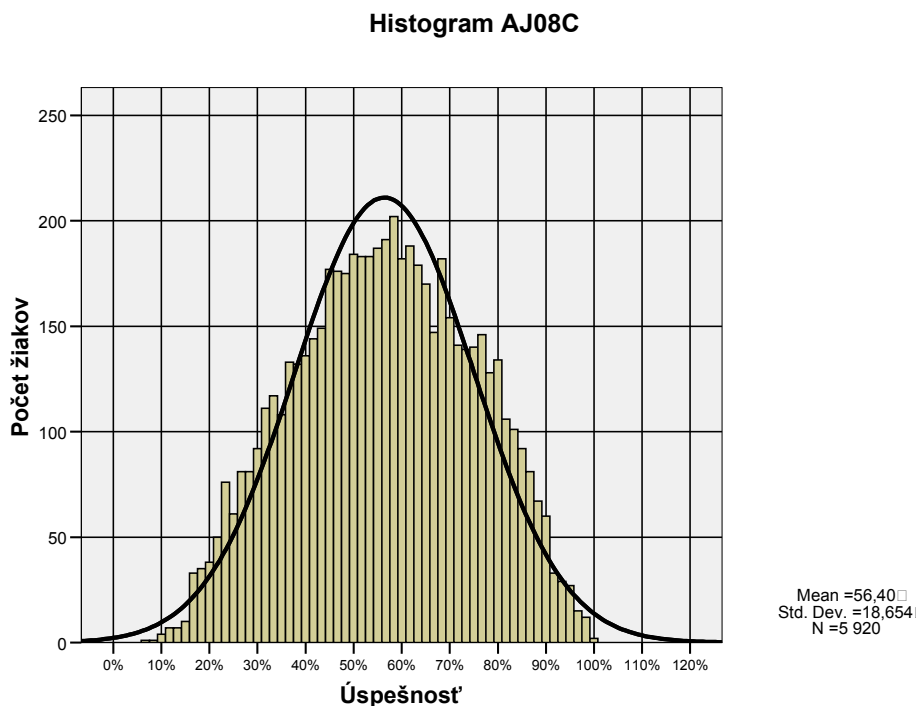
3.2 Úspešnosť v teste AJC08

Priemerná úspešnosť žiakov, ktorí si zvolili úroveň C, bola 56,4 %. Pod úspešnosťou chápeme percentuálny podiel tých položiek, ktoré žiak riešil správne, pričom ide o súčet úspešnosti vo všetkých troch častiach. Položka 25 mala kritickú hodnotu medzipoložkovej korelácie, nedostatočne rozlišovala medzi dobrými a slabými žiakmi a distraktor A zmiatol aj dobrých žiakov, nebola však prebodovaná, pretože išlo o základné vedomosti z gramatiky (porovnávanie prídavných mien).

Tab. 4 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu AJC08
(Juščáková, 2008)

	Test			
	AJ08C			
	Časť			
	Počúvanie	Gramatika	Čítanie	Spolu
Počet testovaných žiakov	5920	5920	5920	5920
Maximum	100,0	100,0	100,0	100,0
Minimum	,0	,0	,0	6,7
Priemer	54,2	58,5	56,5	56,4
Štandardná odchýlka	20,6	22,5	21,6	18,7
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	13,7	14,3	14,2	19,8
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	94,6	100,0	98,9	93,0
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,3	,3	,3	,2
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	53,6	58,0	56,0	55,9
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	54,7	59,1	57,1	56,9
Cronbachovo alfa	,777	,817	,831	,912
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	9,7	9,6	8,9	5,5
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	19,1	18,9	17,4	10,8

Maximum je najvyššia dosiahnutá úspešnosť, ktorú dosiahol niektorý zo žiakov, **minimum** predstavuje opačnú hodnotu. **Štandardná odchýlka** vyjadruje mieru rozptýlenia úspešnosti žiakov od aritmetického priemeru a čím je väčšia, tým je úspešnosť žiakov rozptýlenejšia a existujú veľké rozdiely vo výkonoch žiakov. V teste C je v histograme úspešnosť interpretovaná nasledovne:



Graf 3 Výsledný histogram úspešnosti (Juščáková, 2008)

Grafické zobrazenie výsledkov testu umožňuje rýchlu orientáciu vo výsledkoch a znázorňuje, do akej miery sú výsledky žiakov rozložené podľa Gaussovej krivky. Na základe rovnomernej vychýlenosti histogramu a rozloženia úspešností vľavo a vpravo môžeme predpokladať, že test bol primerane náročný pre meranú populáciu. Spoľahlivosť merania $\alpha = 0,912$ je vysoká.

Najnižšia dosiahnutá úspešnosť bola 6,7 % v jednom prípade, najvyššiu stopercentnú úspešnosť dosiahli dvaja žiaci. 688 žiakov (11,6%) nedosiahlo hranicu úspešnosti 33%. 178 (3,1%) žiakov dosiahlo v teste viac ako 90%. Test C rovnomerne diferencoval úspešných, menej úspešných a slabých žiakov.

Rozdiely v úspešnosti medzi školami podľa typu školy neboli veľké. Najúspešnejší boli žiaci stredných odborných učilíšť, ktorí dosiahli 57,8%, žiaci združených stredných škôl dosiahli 54,1% a žiaci stredných odborných škôl len 43,3%, čo bol v porovnaní s národným priemerom signifikantne nižší výsledok. Z celkového počtu žiakov 11,6 % žiakov (688) dosiahlo menej ako 33%.

Tab. 5 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou ako 33% (Juščáková, 2008)

		Pohlavie		Total
		chlapci	dievčatá	
Typ školy	SOS	6	12	18
	ZSŠ	109	157	266
	SOU	248	156	404
Total		363	325	688

Ak porovnáme školy podľa zriaďovateľa, najlepšie výsledky dosiahli žiaci štátnych škôl (56,67 %), súkromné školy dosiahli 55,9 % a cirkevné školy 43,5 %.

Rozdiely v úspešnosti chlapcov a dievčat sú mierne významné. Kým chlapci dosiahli priemer 58,72%, priemer dievčat bol len 51,40%.

Test mal vysokú reliabilitu (0.912) celkovo aj v jeho jednotlivých častiach.

Výkony žiakov v jednotlivých testovaných zručnostiach boli vyrovnané, aj napriek tomu môžeme konštatovať, že žiaci boli najúspešnejší v časti *Gramatika a slovná zásoba*, kde dosiahli 58,5 %, z *Čítania s porozumením* bola priemerná známka 56,5 a najviac problémov mali žiaci v časti *Počúvanie s porozumením*, kde bola priemerná úspešnosť 54,2%.

3.3 Interpretácia výsledkov testu AJC08

3.3.1 Časť testu *Počúvanie s porozumením*

Časť testu *Počúvanie s porozumením* pozostávala z troch úloh: výber zo 4 možností, výber z troch možností a doplňovanie viet.

Cieľom tejto časti testu bolo preveriť schopnosť žiakov pochopiť základnú vzorku hovoreného jazyka v automatickom procese spracovania textu. Prvá úloha bola polytematická a pozostávala zo siedmich krátkych dialógov, ďalšie dve úlohy boli monotematické, čo umožnilo žiakovi „vnoriť“ sa do témy a lepšie chápať súvislosti. Všetky tri úlohy mali rozsah dve až tri minúty a vyžadovali od žiaka pochopenie nielen gramatických, lexikálnych a sémantických, ale aj diskurzívnych črt textu. Rozsah slovnej zásoby v úlohách bol zhodný s *Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka, úroveň C*, podľa ktorých má žiak zvládnuť produktívne 1500 slov. V textoch bolo niekoľko lexikálnych jednotiek, ktoré sú mimo daného rozsahu, všetky položky však boli napísané tak, aby riešenie úloh v tejto časti testu spočívalo na slovnej zásobe, ktorú má mať žiak zvládnutú.

Otázky k jednotlivým úlohám mali žiaci vytlačené v teste a pred vypočutím si textu mali dve minúty na ich prečítanie, čo znamená, že dopredu vedeli, aké informácie potrebujú získať a na čo sa majú pri počúvaní sústrediť. Mali byť teda schopní počúvať text tak, aby zachytili požadované špecifické informácie a nesnažili sa rozumieť úplne všetkému.

V **prvej úlohe** žiaci vyberali správnu odpoveď zo štyroch možností. Jej cieľom bolo otestovať žiakovu schopnosť porozumieť základným myšlienkam jednotlivých krátkych dialógov, alebo zachytiť explicitne vyjadrené fakty a detailné informácie a lokalizovať požadovanú informáciu. Každý dialóg bol na inú tému, a tak bol pre žiakov zabezpečený „fresh start“, t.j. ak aj nerozumeli niektorý z dialógov, pretože slovná zásoba bola pre nich neznáma, okruh slovnej zásoby sa v ďalšom dialógu zmenil a výkon žiakov by nemal byť ovplyvnený tým, že predchádzajúcemu dialógu nerozumeli.

Treba si uvedomiť, že úlohy s výberom možností sú napísané tak, aby v texte odznela nielen správna odpoveď, ale aj slová, ktoré sa vyskytujú v distraktoroch. Napríklad:

Príklad 1:

Žiaci počuli:

Why is Peter not at school?

F: *Why is Peter not at school today? Is he ill or something?*

*It's not a **problem with his teeth again**, I hope?*

M: *Not at all. I called him but he wasn't at home.*

F: *Who answered the phone?*

M: *His **Grandmother**. She told me he was **taking his driving test**.*

Položka 1:

Peter is

a/ doing a test

b/ visiting his Grandma

c/ is not feeling well

d/ at the dentist

Otázka *Is he ill?* by mohla naznačovať, že sa necíti dobre (distraktor C), problém so zubami by mohol naznačovať, že išiel k zubárovi (distraktor D) a nakoniec žiaci počuli v texte aj slovo *grandmother*, na základe ktorého by sa mohli domnievať, že je pri starej mame (distraktor B). V tomto prípade len necelá polovica žiakov volila správnu odpoveď a položka patrila v tejto časti testu k najťažším. Až 1215 žiakov volilo odpoveď B, pravdepodobne preto, lebo v nahrávke odznelo slovo *grandmothe*“, ktoré sa v podobe *grandma* vyskytovalo aj

v distraktore. Najmenej žiakov volilo možnosť D. Dá sa predpokladať, že niektorí zachytili slovo *teeth* a spojili si ho so zubárom, nepochopili však obsah textu a odpoveď len hádali.

Podobným spôsobom boli napísané aj ostatné položky v tejto časti testu. Správna odpoveď je vždy len jedna, ďalšie tri možnosti sú nesprávne, ale slová ktoré sa v nich vyskytujú, obvykle odznejú v texte, čo môže zvieŕ slabších žiakov, ktorí textu dobre nerozumejú, k nesprávnemu rozhodnutiu. Kmene položiek tvorili nedokončené vety a štyri možnosti pod nimi tvorili alternatívne dokončenia, z ktorých žiaci vyberali na základe vypočutého textu. V jednom prípade bola kmeňom položky otázka a štyri možnosti pod ňou boli odpoveďou na túto otázku. Práve táto položka bola v tejto časti testu podľa položkovej analýzy najťažšia:

Príklad 2:

Žiaci počuli:

When is Martin going to the library?

F: *When are you going to the library, Martin?*

M: *I wanted to go there tomorrow, but I haven't finished the book yet.*

I'll have to go there on Saturday, because I am out of town on Friday, and I am going on holiday next Monday. Why are you asking?

F: *Could you return my books for me, please?*

M: *No problem.*

Položka 2:

When is Martin going to the library?

a/ On Monday

b/ On Friday

c/ Tomorrow

d/ On Saturday

33,1% žiakov odpovedalo správne (tj. položka mala obťažnosť 66,9 %) a na základe informácie *I'll have to go there on Saturday* volili možnosť D. Zdá sa, že väčšina žiakov síce zachytila, že jednotlivé distraktory boli spomenuté v texte, ale nepochopili súvislosti a základné myšlienky v dialógu a jednoducho hádali správnu odpoveď. Väčšina žiakov volila distraktor C, z čoho vyplýva, že nepochopili ani vetu *I wanted to go there tomorrow, but I have not finished the book yet.*, ktorá obsahuje len základné jazykové štruktúry a jej pochopenie spočíva na porozumení slov *wanted... but...*

V tejto úlohe patrili medzi najťažšie aj položky 4 a 5. V položke 4 bola správna odpoveď C – *13 km away*. Správna odpoveď spočívala na pochopení vety *How far is the nearest petrol station? – There is one about 13 km from here*. Aj keď ide o celkom jednoduchú gramatickú štruktúru, mnohí žiaci sa nechali zmiasť vetou *But if you drive on for about 25 km, there is a big new one with a very good restaurant. - I'm not hungry, all I need is petrol*.

K podobným problémom došlo aj v položke 5:

Príklad 3:

Žiaci počuli:

What is George going to give Jane ?

M: *Listen, Kate, it is Jane's birthday next Tuesday. Have you bought a present for her?*

F: *I have a record.*

M: *I'll give her flowers. I bought her a book, but then I saw the same book on her desk, so I cannot give it to her. And I know she doesn't like chocolates.*

Položka 5:

George is going to give Jane

a/ a record

b/ a book

c/ chocolates

d/ flowers

Všetky pravdepodobné darčeky, ktoré boli uvedené v distraktoroch, sa spomínali aj v texte. Mnohí žiaci sa nechali zlákať možnosťou B – *a book* alebo možnosťou A – *a record*, pretože pravdepodobne nepochopili význam celého dialógu a neuvedomili si rozdiely medzi výpoveďami ženy (dievčaťa) a muža (chlapca). Položka 5 mala pomerne vysokú obťažnosť 58,1 % a veľmi dobre rozlišovala dobrých žiakov od slabých (citlivosť 60,9).

Aj ostatné položky v teste boli zamerané na pochopenie informácií vyjadrených v texte explicitne a položková analýza ukazuje, že dobrí žiaci s nimi nemali problémy a riešili ich správne. Položky v tejto úlohe mali vysokú citlivosť (od 33 do 60,9) a veľmi dobre rozlišovali medzi dobrými a slabšími žiakmi. Na základe odpovedí žiakov sa dá usudzovať, že mnohí z nich síce zachytili jednotlivé slová a mali určité lingvistické vedomosti, ale v automatickom procese spracovávaní textu mali problémy s pochopením

diskurzu, t.j. s pochopením vzťahov medzi jednotlivými slovami buď v rámci vety alebo medzi vetami.

V **druhej úlohe** žiaci počúvali rozhovor s účastníkom maratónu a v šiestich položkách si mali vybrať jednu z troch možností. Cieľom úlohy bolo preveriť schopnosť žiakov pochopiť v texte explicitne vyjadrené informácie a myšlienky. Položky vyžadovali od žiakov identifikáciu lokálnej informácie, t.j. ich úlohou bolo buď zachytiť fakty alebo presne rozumieť jednotlivým slovám.

Príklad 4:

Žiaci počuli:

Interviewer: *Is it true that you did not even want to run in this race?*

Mark: *My father, who is my coach, wanted me to go but I thought I was not ready for it. I only wanted to watch and support my friend who was going to run. But then he had an accident and couldn't take part. That's when I decided to run.*

Položka 12:

Mark says he registered for the race because

a/ he wanted to run with his friend

b/ he felt he was well prepared

c/ his friend could not run in it

Položka 12 bola podľa položkovej analýzy v tejto úlohe najťažšia. Jej cieľom bolo overiť, ako žiaci rozumejú explicitne vyjadreným informáciám. Položky, v ktorých bolo potrebné zachytiť fakt, riešili žiaci úspešnejšie, napr.:

Príklad 5:

Žiaci počuli:

Well, it is called the Mountain Marathon, but it is not actually 42 km long. It's not even a half marathon, which would be 21 km. This one is just 17 km, but it is run high in the mountains and you keep going up and down which takes a lot of energy, so it feels like running a marathon.

Položka 8:

Mark says the race is

a/ 21 km long

b/ 17 km long

c/ 42 km long

Pri takomto type úlohy (výber odpovede z troch možností) je pravdepodobnosť uhádnutia väčšia ako pri predchádzajúcej úlohe, kde žiaci volili zo štyroch možností a z toho dôvodu je ťažké posúdiť, do akej miery mali žiaci skutočne problémy s pochopením textu, resp. do akej miery je ich úspešnosť výsledkom hádania. Na základe štatistickej analýzy možno položku 11 charakterizovať ako veľmi ľahkú a položku 12 ako ľahkú. Ostatné položky mali priemernú obťažnosť (od 31,6 % do 47,9 %) a ich citlivosť sa pohybuje v rozmedzí od 32,3 do 59,4.

V **tretej úlohe** počúvali žiaci monológ rozhlasového moderátora, ktorý poskytoval rozhlasovým poslucháčom informácie o ďalšom programe. Úloha testovala schopnosť žiakov pochopiť jasné informácie týkajúce sa ďalšieho rozhlasového programu a presne vyjadrené explicitné informácie a detaily. V úlohe bolo potrebné doplniť do viet chýbajúce slovo/á. Táto úloha bola pre žiakov najťažšia a mala aj najvyššiu neriešenosť. Dá sa to odôvodniť tým, že ide o produktívnu úlohu, žiaci nemajú možnosti na výber a musia v texte zachytiť slovo, ktoré treba doplniť do vety. Pritom je veta, ktorú dopĺňajú, preformulovaná a nie je totožná s textom, ktorý žiaci počúvajú. Žiaci si najlepšie poradili s položkou 18, ostatné položky patrili v tejto časti testu k najťažším.

Príklad 6:

Žiaci počuli:

*That is our programme here on Channel One. On Channel Two, you can watch a documentary from the rain forest called "Sounds of the forest" which starts at **9.10**. This programme won the main prize at a Documentary Film Festival last year.*

Položka 18:

„Sounds of the Forest“ starts at

Položku 17 riešili žiaci v tejto úlohe najlepšie možno aj z toho dôvodu, že zadanie je preformulované len minimálne. Aj napriek tomu, položka mala 7,27 % neriešenosť a 37,9 % obťažnosť.

Podobné boli aj položky 14 a 16, v ktorých bolo úlohou žiakov doplniť len názov programu: *„Show me how it **happens**“* a *„News and **Weather**“*. Tieto položky mali neriešenosť 6,22 % a 11,91 % a obťažnosť 47,2 % a 41 %, čo vzhľadom na charakter úlohy považujeme za vysoké percento.

V porovnaní s týmito položkami však žiaci pomerne úspešne riešili položku 17, v ktorej museli rozumieť explicitne vyjadrenej myšlienke:

Príklad 7:

Žiaci počuli:

*At 11 you can see another episode of “A House in Victoria Road”, our comedy series about the problems of growing up. In today’s episode the girls spend a weekend with their **Grandmother**.*

Položka 17:

11.00: “A House in Victoria Road.” In this episode, the girls visit their

Najviac problémov spôsobili položky 19 a 15. Položka 19 mala obťažnosť 72,9 %, hoci slovo, ktoré žiaci dopĺňali, bolo opäť súčasťou názvu, ktorého časť mali napísanú v položke: *you can watch the “**Gardening** programme”*. Položka 15 mala obťažnosť ešte vyššiu – až 84 %.

Príklad 8:

Žiaci počuli:

*...This programme starts at 9 and is meant for schoolchildren interested in Chemistry. At the end of this programme we will tell you who the **four** winners are of our “My Favourite Book” competition, so stay with us till the end. Maybe you are one of the lucky winners ...*

Položka 15:

Number of the winners of the competition:

Slovo, ktoré treba doplniť, sa vždy vyskytuje v texte a žiakov treba viesť k tomu, aby napísali slovo, ktoré počujú. Pri nácviku ich treba viesť aj k tomu, aby sa počas prípravy na úlohu pokúšali predvídať a uhádnuť odpoveď alebo aspoň slovný druh, ktorý treba doplniť. Pri riešení tejto úlohy treba žiakov upozorniť na to, že slová, ktoré napíšu, musia byť vyhláskované správne a ak treba slovo doplniť do vety, musí byť gramaticky správne.

Objektívne hodnotenie tohto typu úlohy môže byť niekedy skreslené skutočnosťou, že autori testov nie vždy dokážu predvídať všetky správne odpovede žiakov. Tomuto problému sa dá vyhnúť v budúcnosti len tak, že úlohy sa predtestujú a vypracuje sa položková analýza, aby sa eliminovali všetky možné problémy. Domnievame sa, že aj napriek problémom, ktoré sú v súčasnosti s touto úlohou, je potrebné ju v teste ponechať, pretože práve toto je typ úlohy, s ktorým sa žiaci stretávajú aj v reálnom živote, keď musia pri počúvaní identifikovať a zachytiť rôzne fakty, informácie a podrobnosti, a preto testuje zručnosť počúvať zo

všetkých typov úloh najpriamejšie. V reálnom živote človek počúva práve takýmto spôsobom a nikdy nemá výber z viacerých možností, na základe ktorých sa rozhoduje, čo vlastne počul, ako je to v ostatných úlohách. Okrem toho citlivosť úlohy býva veľmi dobrá a dokáže rozlíšiť dobrých žiakov od slabých. V tejto úlohe sa citlivosť položiek pohybovala od 41,9 % do 65,5%.

Celkovo možno skonštatovať, že v teste C zvládli žiaci počúvanie na dobrej úrovni, priemerná úspešnosť bola **54,2 %**, pričom je len mierne signifikantný rozdiel v úspešnosti SOŠ (okolo 43%) a žiakov SOU (okolo 58%).

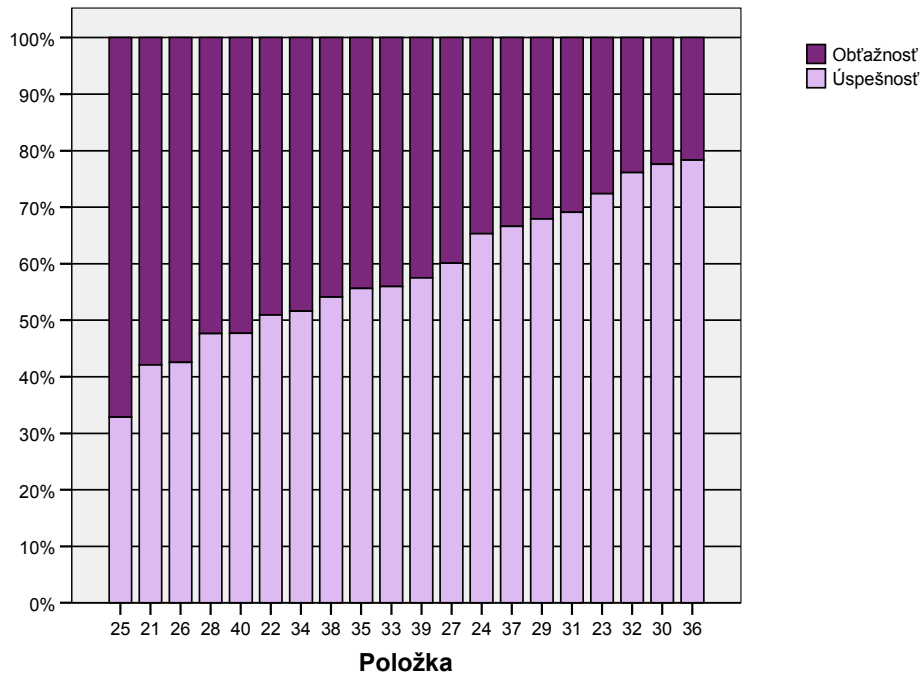
3.3.2 Časť testu *Gramatika a slovná zásoba v kontexte*

Druhá časť maturitného testu bola orientovaná na gramatiku a slovnú zásobu, ktoré sú testované v kontexte. Žiaci museli pochopiť text a na jeho základe vybrať odpovede, ktoré sú gramaticky správne a presné a z hľadiska kontextu zmysluplné. Musia teda ovládať nielen gramatickú formu, ale aj význam, funkciu a použitie daného gramatického tvaru a musia tiež rozumieť základným diskurzívnym črtám textu a chápať vzťahy v rámci vety i medzi jednotlivými vetami a väčšími celkami textu. V tejto časti testu žiaci riešili dve receptívne úlohy, v ktorých mali demonštrovať svoje vedomosti a schopnosti zvládnuť systémy jazyka. Výber gramatických javov bol v súlade s *Cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka (úroveň C)* a slovná zásoba, ktorá bola testovaná, patrila do povinného rozsahu 1500 slov.

V **prvej úlohe** (položky 21 – 30), ktorou je výber zo štyroch možností, musel žiak na základe kontextu rozpoznať správnu odpoveď. Všetkých 10 položiek bolo zameraných na testovanie gramatiky, aj keď niekedy je hranica medzi gramatikou a slovnou zásobou ťažko definovateľná (napr. použitie správnej spojky alebo predložky).

Druhá úloha (položky 31 – 40) testovala receptívne zvládnutie slovnej zásoby. Úlohou žiaka bolo vybrať z banky slov slovo a doplniť ho do medzery v texte tak, aby text dával zmysel. Graf, ktorý znázorňuje obťažnosť jednotlivých položiek, naznačuje, že žiaci boli o niečo úspešnejší v riešení položiek, ktoré testovali slovnú zásobu. Celkovo možno skonštatovať, že obťažnosť v tejto časti má širokú škálu a siaha od 21,7 % (položka 25) do 67,2 % (položka 36).

Obťažnosť - úspešnosť položiek: AJ08C - variant 9871 - gramatika



Graf 4 Obťažnosť úloh v časti Gramatika a lexika (Juščáková, 2008)

Ani jedna z úloh v tejto časti textu neobsahuje extrémne ťažké položky (obťažnosť nad 80%), ani extrémne ľahké položky (obťažnosť pod 10 %).

V **prvej úlohe** sa testovali slovesné tvary (časy, zápor), porovnávanie, spojky, predložky, zámená a členy. Žiaci mali najviac problémov s položkou 25, ktorá testovala porovnávanie:

Príklad 9:

I can't think of anything worse25..... arriving in a foreign country and....

A/ as

B/ from

C/ than

D/ like

Len 976 žiakov volilo správnu odpoveď, ostatní pomerne rovnomerne volili všetky distraktory, pričom distraktor A (as) volili aj žiaci, ktorí boli v iných častiach testu úspešní. Táto skutočnosť môže signalizovať, že stupňovaniu a najmä porovnávaniu prídavných mien treba venovať väčšiu pozornosť.

Problémy spôsobovala aj položka 26, ktorá testovala použitie neurčitých zámen:

Príklad 10:

I can't think of anything worse than arriving in a foreign country and knowing absolutely 26

A/ someone

B/ somebody

C/ nobody

D/ anyone

Distraktor D zmiatol aj niektorých úspešných žiakov.

Štyri položky (21, 22, 23, 24) testovali použitie správnych slovesných tvarov. Najmenej problémov mali žiaci s použitím jednoduchého prítomného času v položke 23, kde veľká väčšina žiakov volila správnu možnosť. Obťažnosť položky bola 27,6 % :

Príklad 11:

„I ...23..... what I want to do! And I'm going to be all alone!”

A/ doesn't know

B/ don't know

C/ have known

D/

knew

Viac problémov spôsobila položka 24, kde mali žiaci použiť infinitív. Mnohí žiaci použili jeden z ponúkaných distraktorov, a to aj napriek tomu, že ani jeden z nich sa nikdy nevyskytuje po častici *to*, ktorá mohla žiakov upozorniť na použitie infinitívu. Položka mala obťažnosť 34,7%:

Príklad 12:

Everyone says it's the best thing to ... 24 ...if you want to know yourself better but I'm really scared.

A/ doing

B/ did

C/ done

D/ do

Ešte viac problémov mali žiaci s položkou 22, kde mali použiť správny minulý čas nepravidelného slovesa. Takmer polovica žiakov volila jeden z distraktorov a položka mala obťažnosť 49,1%.

Príklad 13:

I couldn't sleep last night and22..... my boyfriend, crying...

A/ ring

B/ ringing

C/ rang

D/ rung

Najviac problémov spôsobilo použitie predprítomného času, ktorý v texte naznačovala prítomnosť slova *yet*. Okrem toho mali žiaci rozlíšiť, či použijú záporný alebo kladný tvar slovesa, čo si vyžadovalo správne pochopenie významu textu. Položka mala obťažnosť 57,9% (druhá najvyššia v tejto časti testu), viac ako polovica žiakov volila teda nesprávnu odpoveď, pričom väčšina z nich (873) volila minulý čas a ďalšia veľká skupina volila nesprávne kladný tvar slovesa:

Príklad 14:

I ...21..... anything yet and when I think about it I feel unhappy.

A/ haven't booked B/ didn't book C/ have booked D/ booked

Žiaci si dobre poradili s použitím základných spojok v položke 30 a dobre rozlišovali medzi významom spojok *but, because, so, that*. Použitie opytovacieho zámena spôsobilo viac problémov a vo vete *What shall I do?* až takmer 40% žiakov použilo jeden z distraktorov (*how, when, why*).

Mnohí žiaci mali problémy so vzťahnými zámenami v položke 28:

Príklad 15:

I know a guy ...28..... went to Africa without his friends...

A/ who B/ what C/ which D/ whose

Obťažnosť položky bola 52,4 %, čo znamená, že viac ako polovica žiakov nezvládla základné použitie vzťahných zámen a položka patrila v tejto časti testu k najťažším.

V **druhej úlohe** v časti testu *Gramatika a lexika* sa receptívne testovala slovná zásoba. Úlohou žiakov bolo slovami v banke doplniť 10 medzier v texte, pričom v banke bolo okrem desiatich správnych slov aj 5 distraktorov. Použitie správnych slov záviselo nielen od poznania významu jednotlivých slov, ale aj od pochopenia textu. V banke bolo sedem podstatných mien, z toho tri v množnom čísle, tri slovesá, tri prídavné mená a dve predložky. Obťažnosť položiek testujúcich slovnú zásobu siahala od 21,7 % do 52,3 %, išlo teda o ľahké až stredne ľahké položky.

Žiaci boli najúspešnejší pri riešení položky 36, v ktorej väčšina z nich použila správnu odpoveď:

Príklad 16:

The 17-year-old student from Redwood in Ohio stated the Nature Team four years...36..., when he was only thirteen.

Najviac problémov spôsobila žiakom položka 40, kde bolo treba doplniť slovo *presents*:

Príklad 17:

One girl asked her parents and friends not to give her birthday... 40 ..., but to send some money to Tom instead.

Žiaci úspešne riešili položky, kde bolo treba doplniť slová *famous*, *world* a *organization*, v riešení ostatných položiek bolo úspešných len okolo 50 % žiakov.

Celkovo možno skonštatovať, že približne polovica žiakov, ktorí si zvolili maturitu na úrovni C, má problémy s aplikáciou vedomostí a s praktickým použitím gramatických časov a iných slovesných tvarov, spojok, vzťahných zámen a slovnej zásoby v kontexte.

Celková úspešnosť žiakov v tejto časti testu bola **58,5 %**, čo možno charakterizovať ako priemerný výsledok.

3.3.3 Časť testu Čítanie s porozumením

V tejto časti testu riešili žiaci tri úlohy: viacnásobné priradovanie, dichotomickú úlohu s určením odseku, v ktorom sa nachádza informácia vedúca k správnej odpovedi, a doplňovanie.

Cieľom testu je získať všeobecnú informáciu o tom, či žiaci vedia získať informácie z primerane náročných textov, či vedia pochopiť tému a hlavné myšlienky v textoch a či vedia rozlíšiť základné informácie v jednoduchších textoch s jasnou a logickou štruktúrou (*Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka. Úroveň C*). Podobne ako počúvanie s porozumením, aj čítanie je veľmi komplexný proces, ktorý v sebe zahŕňa množstvo zručností a vedomostí. Aby žiaci vedeli pochopiť napísaný text v danom čase, čo znamená, že proces čítania musí byť aspoň do určitej miery zautomatizovaný, musia vedieť pohotovo aplikovať svoje vedomosti z gramatiky, diskurzu, pragmatické i sociolingvistické vedomosti a konštruovať svoj vlastný význam textu, aby dokázali odpovedať na otázky. Okrem toho musia zvládať aj stratégie, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou procesu čítania. Žiaci musia byť schopní vyhľadať v texte špecifické informácie, ale aj rozlíšiť hlavné myšlienky od rozširujúcich, rozumieť globálnemu významu textu, ale v prípade potreby vedieť pochopiť aj podrobnosti.

Cieľom **prvej úlohy** bolo preveriť schopnosť žiakov pochopiť obsah propagačného materiálu cestovnej kancelárie, v ktorom propagovali rôzne typy dovolení. Úlohou žiakov bolo priradiť nadpisy k jednotlivým inzerátom, pričom im pri rozhodovaní pomáhal obsah textu.

Celkovo si žiaci poradili s úlohou dobre. Najúspešnejšie riešili položku 43, ktorá mala obťažnosť 7,9 %, to znamená, že viac ako 90 % žiakov ju riešilo správne.

Príklad 18:

If you are a nature lover, come with us into the wild. You will get really close to nature when we take you whale watching or camel riding. You can even track wild tigers or watch gorillas in the rainforest.

K tejto časti textu bolo treba priradiť nadpis *The animal world*, čo bolo pre žiakov jednoduché, pretože sa nemuseli rozhodovať na základe významu textu, ale mohli sa rozhodnúť na základe niektorých kľúčových slov: v nadpise *animal* a v texte *tiger, gorillas, camel* a pod.

Najmenej úspešná položka v tejto úlohe bola položka 42, ktorá mala obťažnosť 25,6 %:

Príklad 19:

If you don't like lying on the beach, travel with us. We offer windsurfing, canoeing and sailing, tennis, volleyball, aerobics and more. Find a partner on the tennis court or just enjoy time making friends with other holidaymakers.

Nadpis, ktorý bolo treba priradiť k tomuto textu, bol *Get active*. Táto položka si vyžadovala viac abstrakcie zo strany žiakov a viac pochopenia textu ako predchádzajúca a možno preto spôsobila žiakom viac problémov.

Druhá úloha preverovala schopnosť žiakov lokalizovať v texte explicitne vyjadrené špecifické informácie a detaily. Aj v tejto úlohe riešili žiaci položky na uspokojivej úrovni, aj keď celkovo bola táto úloha pre nich výrazne ťažšia ako predchádzajúca. Na základe štatistickej analýzy možno položky 50, 51, 52 a 53 charakterizovať ako stredne ľahké, s obťažnosťou medzi 46,7 % - 50,1 %. Najťažšie položky v tejto časti boli položky 48 (obťažnosť 80,5%) a 49 (obťažnosť 72,9%):

Príklad 20:

Text:

Even though he is cleverer than his teachers, the boy is not totally different from other children. Sometimes he is like any other boy. "My hero is Spiderman and I love going to the cinema with my friends," he explains. "My favourite film is probably Titanic. I also enjoy a good game of football with my friends. I study a lot, but I want to enjoy life as well."

Položka 48: *Akrit does not always behave like an adult.*

Aby sa žiaci dokázali rozhodnúť správne, museli pochopiť text „...*the boy is not totally different from other children. Sometimes he is like any other boy.*“ Z textu vyplýva, že Akrit je niekedy ako ktorýkoľvek iný chlapec, teda nespráva sa vždy ako dospelý.

Niektorým žiakom robila problémy aj nasledujúca časť textu:

Príklad 21:

Both his parents were teachers, who had their own school for kids in the area. Akrit studied there but soon found it too easy. When his mother saw that he was correctly answering very advanced questions, the boy began to teach Maths and English to teenagers.

Položka 49: *Akrit helped pupils with their learning.*

Položka 49, ktorá sa vzťahovala k tejto časti textu, mala obťažnosť 72,9 %. Tvrdenie, ktoré obsahovala, bolo pravdivé, pretože Akrit skutočne pomáhal žiakom v učení tým, že ich učil matematiku a angličtinu, ktoré boli pre neho ľahké - *the boy began to teach Maths and English to teenagers.*

K stredne ťažkým položkám patrila položka 50 (obťažnosť 48,9 %) – *Akrit is a secondary school student.* Táto položka sa vzťahovala na nasledujúcu časť textu:

Príklad 22:

Akrit's friends are interested in their PlayStations and their favourite sports, but 12-year-old Akrit has more important problems. He's studying at a university, speaks four languages and has already performed a surgical operation. His bedroom is full of

medical books, not model planes, and he knows more about politics than most older people.

Žiaci, ktorí odpovedali nesprávne, zrejme nerozumejú výrazu *secondary school* a nevedomili si, že ak Akrit študuje na univerzite, nie je študentom na strednej škole, a teda tvrdenie je nesprávne.

Aj ďalšiu položku riešila správne len približne polovica žiakov, hoci tvrdenie bolo veľmi jednoduché – *Akrit has a brother and a sister*. V texte bolo treba nájsť vetu *Akrit is an only child*, z ktorej bolo jasné, že tvrdenie je nesprávne. Žiaci, ktorí neriešili úlohu správne, pravdepodobne nepochopili, čo znamená výraz *only child*.

Rovnako problematické boli pre približne polovicu žiakov aj ďalšie dve položky. V položke 52 mali reagovať na tvrdenie *Akrit wants to be a businessman*. V texte Akrit hovorí *Maybe I will be a doctor and cure people, or I will try to design some technology that will help us diagnose illnesses*. Z toho jasne vyplýva, že Akrit sa chce venovať medicíne alebo vývoju medicínskej techniky a tvrdenie je teda nesprávne.

Položka 53 obsahovala tvrdenie, že Akrit nerobí žiadne športy. V texte je však informácia *I also enjoy a good game of football with my friends*, z ktorej vyplýva, že hráva futbal a tvrdenie je teda nesprávne.

Celkovo možno skonštatovať, že táto úloha bola pomerne náročná pre polovicu žiakov, ktorí nedokázali požadované informácie v texte lokalizovať a mali problémy spojiť dve jednoduché myšlienky (jednu v tvrdení a druhú v texte), ak boli parafrázované. Domnievame sa, že niektoré problémy boli spôsobené aj nedostatočnou slovnou zásobou. Neriešenosť položiek bola vyššia ako v predchádzajúcej úlohe.

V **tretej úlohe** bolo cieľom preveriť schopnosť žiakov nájsť v texte explicitne vyjadrené informácie a fakty. Táto úloha bola pre žiakov v teste čítania s porozumením najťažšia a mala aj najvyššiu neriešenosť, v štyroch položkách dokonca vyššia ako 20 % (položky 55, 58, 59, 60).

Žiaci mali problémy lokalizovať požadované informácie a na ich základe doplniť chýbajúce slová do viet. Najviac problémov spôsobila položka 54 (obťažnosť 76,3%):

Príklad 23:

*Three shopkeepers gave him \$2,500 and a **businessman** from Troy sent him \$1,200 and found him work.*

Položka 54: *He was given a job by a(n).....* .

Podobné problémy mali žiaci aj s položkou 59 (obťažnosť 67,7 %):

Príklad 24:

*Charles had been a **cook** in Ohio, but...*

Položka 59: *Charles used to work as a(n)*

Aj položky 55, 56, 58 a 60 mali pomerne vysokú obťažnosť – od 46,6 % – 60,3 %,čo znamená, že ich úspešne riešili len asi polovica z nich. Úspešnejšie riešili v tejto časti testu len položku 57 (obťažnosť 34,2 %):

Príklad 25:

*Charles had been a cook in Ohio, but then he had to move to **Michigan** and he could not find work.*

Položka 57: *Charles lives in.....* .

Celkovo možno skonštatovať, že test z čítania mal pre žiakov približne rovnakú obťažnosť ako predchádzajúce dva testy, priemerná známka bola **56,5** %.

Záver

V rámci externej časti maturitnej skúšky v roku 2008 žiaci maturujúci z úrovne A a B dosiahli najvyššiu úspešnosť v časti *Počúvanie s porozumením*, za ňou nasledovala časť *Čítanie s porozumením* a najmenej úspešnou bola časť *Gramatika a lexika*. Percentuálny rozdiel medzi *Počúvaním s porozumením* a *Čítaním s porozumením* v úrovni B bol veľmi nízky v porovnaní s úrovňou A, kde bol rozdiel týchto dvoch častí o niečo vyšší. Medzi gymnáziami a ostatnými typmi škôl bolo poradie úspešnosti jednotlivých častí rovnaké, gymnáziá však, podľa očakávaní, dosiahli vyššiu celkovú úspešnosť, aj úspešnosť v jednotlivých častiach.

Je potrebné skonštatovať, že i napriek tomu, že počet rokov výučby anglického jazyka dosahuje u niektorých žiakov 8 - 10 rokov (súhlasíme s názorom, že počet rokov výučby neznamená kvalitu osvojenia si cudzieho jazyka), ešte stále si externú maturitnú skúšku z anglického jazyka pre úroveň A vyberá nízky počet žiakov (6 753). Je potrebné presvedčiť univerzity a vysoké školy, že úroveň externého merania vedomostí a zručností na maturitnej skúške je hodnoverná a treba eliminovať všetky faktory, ktoré by mohli ovplyvňovať hodnovernosť výsledkov.

Žiaci maturujúci z úrovne C dosiahli najvyššiu úspešnosť v časti *Gramatika a lexika*, tesne za ňou nasleduje časť *Čítanie s porozumením* a najmenej úspešnou bola časť *Počúvanie s porozumením*.

Na základe výsledkov jednotlivých častí testu sa dá usudzovať, že receptívne zručnosti (počúvanie, čítanie) žiakov, ktorí robili test na úrovni C, sú len na priemernej úrovni. Výsledky z testu gramatiky a slovnej zásoby boli ešte o niečo lepšie, možno aj vďaka tomu, že ani jedna z úloh v tejto časti testu nebola zameraná na produktívnu znalosť jazyka.

Pretože maturitný test na úrovni C bol administrovaný v školskom roku 2007/2008 po prvýkrát, nemôžeme jeho výsledky porovnávať s predchádzajúcimi rokmi.

Použitá literatúra

1. Alderson, Charles, J. 2005. *Assessing Reading*. New York: Cambridge University Press. 2005.
2. Bérešová, J. 2005. *Test vo výučbe anglického jazyka*. Bratislava: MPC, Tomášikova 4, 2005. 112 s. ISBN 80-8052-220-0
3. Buck, Gary. 2004. *Assessing Listening*. Cambridge: Cambridge University Press. 2004.
4. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturanta – anglický jazyk, úroveň A*. www.statpedu.sk
5. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka, úroveň C*. 2004. Štátny pedagogický ústav. Bratislava 2004. Prístupné na: http://www.statpedu.sk/buxus/docs/Maturita/Cielove_poziadavky/CP_ANGLICKY_JA_ZYK_C.pdf
6. Common European Framework. 2007. Prístupné na: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf
7. Juščáková, Z. (2008) *Záverečná správa zo štatistického spracovania testu anglického jazyka úroveň A*. Bratislava: ŠPÚ. 57 s.
8. Juščáková, Zuzana. 2008. *Externá časť maturitnej skúšky 2008. Záverečná správa zo štatistického spracovania testu anglického jazyka úrovne C*. ŠPÚ Bratislava 2008.
9. Mentel, A. 2008. *Záverečná správa zo štatistického spracovania testu z anglického jazyka, úroveň B*. Bratislava: ŠPÚ. 53 s.
10. *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky*. 2006. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 252 s. ISBN 80-85756-93-5